

MARIJOS GARBĖ

PASAULYJE

LIETUVOJE

ROŽANČIUJE

DR. KAZYS PIRKUS
ARCHIVAS

STASYS YLA

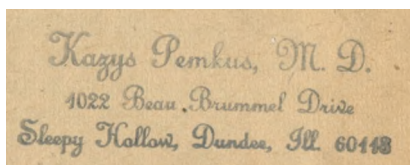
Marijos Garb

PASAULYJE

LIETUVOJE

*

ROŽAN IUJE

Stasys Yla

1949 - MARIJOS METAI

Šventasis Tvas Pijus XII, susirpinęs ateizmo ir materijalizmo grsme pasauliui, kvieia visus tikinuosius ypatingu rpe stingumu ruoštis ateinantiesiems šventiesiems metams — maloni ir permaldavimo metams.

Atsiliepdami š Popiežiaus kvietim , daugelio krašt vyskupai šiuos 1949 metus skelbia Marijos Metais, skiriamais parengti sieloms didžiajam jubiliej laikui. Pranczijos kardinolai ir arkivyskupai savo atsišaukime kunigus ir tikinuosius kvieia šiais metais ypatingu uolumu šv sti Marijos šventes, ruošti procesijas jos šventoves, aiškinti Marijos vaidmen žmoni išganyme.

Lietuvi tauta, kenianti klaiki ateizmo ir materijalizmo vergij , atvira širdimi nor t priimti š Popiežiaus ir pasaulio vyskup kvietim . Deja, t vyn je šio balso nieks neišgirs, o mes, tremtiniai, keliaudami n nai visus pasaulio kraštus, negal sim b riais rinktis prie Marijos altori . Tegu šie puslapiai, sklaidomi m s rankose, praveria m s širdis Marijos garbei ir meilei, kuri reiškia ma Jai pasaulyje ir m s tautoje. O m s atod siai Dievo Motin teb na prasminti gražioje rožan iaus maldoje — atod siai už Brolius ir Motin T vyn .

___ MARIJOS GARB PASAULYJE ___

Kiekvienas laikotarpis Marijos garb s vainikan pina sav puošmen , savom spalvom nuskaidrina jos aureol . Žvelgiant istorij , galima pasteb ti nuostab Marijos garb s plitim ir turt jim . Visa tai išreikšti gal t dideli knyg tomai. Mes gi bandysime bent trumpai šitai apibudinti.

Ankstyboje Krikš ionyb je

Pradedant II-uoju šimtme iu kuriamos ir rašomos apie Marij legendos ir pasakojimai, kuri naujieji krikš ionys godžiai klaus . Šitie pasakojimai aukština Marijos didyb , žavisi jos doryb mis, gina jos pranašum prieš kitais šventas ir didžias žmonijos moteris. Iki IV-to šimtme io prirašyta Jos garbei gausi dalyk vairiomis kalbomis — arab , sir , lotyn . Daugelis t rašt ir pasakojim neišveng perd jim ir paklaid . Pa ios krikš ionyb s mokslas dar nebuvo tiek išryškintas, kad žmon s b t geb j atskirti kas leistina nuo to, kas veda šal . B riai pagonyb s atstov , tap krikš ionimis, neju iom jieškojo Marijoje panašumo su Motinos-Deiv s pagarba, juoba kad Josios S n - Krist jie garbino kaip Diev . Štai kod l Bažny ia nuo IV-to šimtme io prad jo kovoti su tomis klaidingomis paži romis, reiškiamomis pasakojimuose apie Marij . Pop. Gelasius rado tiksling atmesti visus tuos pasakojimus ir raštus, kurie nesiderino su Bažny ios mokslu apie Kristaus Motin .

Iki IV-to šimtme io pradžios sl pdamiesi katakombose, krikš ionys savo pagarb Marijai perkel ir tas požemi šventoves. Seniausiose Priscilios (iš II š.), Petro, Marcelino (iš III š.) ir kitose katakombose gausu biblini paveiksl , vaizduojan i reikšmingus Kristaus gyvenimo vykius. Juose ryški garb s vieta priklauso ir Jo Motinai Marijai. Daugelyje paveiksl Marija vaizduojama s dinti, kai tuo tarp angelai prieš j kl po. Marijos sostas apgaubtas kilimu — vertyb s simboliu.

K krikš ioniškoji liaudis savo nuojauta žvelg Marijoje, tai steng si pagr sti krikš ionys išminiai, beaiškindami apreiškimo šaltinius. Toki krikš ioni rašytoj ir apologet buvo gausu ypa IV-me Ir V-me šimtme iuose, vykstant kovoms su paskutiniaisiais pagonyb s filosofais ir jaunos krikš ionyb s klaidatikiais. T rašytoj kovos vaisius

išreišk Kalcedono bažnytinis susirinkimas (451 m.), iškilmingai pripažindamas Marijai Dievo Motinos garb .

Marijos garbinimas Bažnyioje tikr ja prasme prasideda IV-me šimtetyje ir jis aiškiai skiriamas nuo Kristaus garbinimo. Jau Jeruzal je atskirai šv stos Marijos vedyb švent ir Kristaus atnašavimo. Šalia Kristaus gimimo, Antijochijoje prad ta šv sti Marijos gimimo švent . Nuo V-to iki VI-to š. Ryt Bažnyioje prigyja trys Marijos švent s: viena, šven iama Kal d laike, antra — geguž s m nesyje ir tre ia — rugpi io m nesyje. Vakruose Marijos garbei skirtos dien os šven iamos taip pat nuo V-to š. Pradžioje VIII š. tiek Rytuose, tiek Vakaruose šven iamos per metus keturios Marijos švent s.

Su Marijos šven i vedimu, Bažny ia Josios garbei, skiria ir atskirus maldos namus. Pirmosios Marijos titulo bažny ios prad ta statyti IV-me š. Iš to laiko žinomos viena bažny ia Efeze ir trys Romoje (Maria antiqua, S. Maria in Trastevere ir Maria maggiore). Bažny i statymas Marijos garbei V-me šimtetyje virsta jau visuotiniu reiškiniu.

Ypatingai gražiais posmais Marijos garb sipina religin je poezijoje. Pirmieji Marijos himnai (Carmina Nisibena) buvo parašyti žinomo sir poeto E f r e m o 350 m. Su giliu nuoširdumu jis apgieda Marijos sielos išgyvenimus, ypa Jos kan i , vadindamas j „vis skais i “ ir „be kalt s“. Kitas poetas — Sedulius šimt met v liau (450) velykin je giesm je (Carmen Paschale) skiria Marijai nuostab posm : „Sveika, šventoji Gimdytoja, pagimdžiusi Karali , kuris valdo dang ir žem amži amžiais“. Tre ias sir poetas šv. R o m a n a s (gyv. VI-VII š.) parašo Marijos garbei himn , apimant 25 strofas; jame vaizduojamas Marijos susitikimas su taut išminiais, kuriems ji atveria didži gimusio Išganytojo paslapt . Pirm j lotynišk j Marijos himn paraš E n n o d i u s iš Pavijos. Marijos himnai, kurie ligi šian dien giedami Bažnyioje, kaip „Ave, Maris Stella“ (Sveika, J r Žvaigžde) ir „Quem terra, pontus, sidera“ (Kuri žem , juros ir žvaigždynai), yra sukurti V-me šimtetyje. Štai lietuviškasis pirmojo himno vertimas:

SVEIKA, J r Žvaigžde,
Sveika, Motin Kristaus!
Dangaus vart grožy
Leisk tave išvysti.

Tyro žvilgsnio meldžiam,
Dr saus žingsnio prašom,
Motin, m s kelion
tave pratysta.

Kaltos m s širdys,
Neregins akys . . .
Tavo šviesa trykšta,
G r i o versm s pla ios.

Vardan to, kurs gim ,
Vesk dangaus t vyn n:
Glausk prie savo J zaus
Džiaugsmui begaliniam.

Duodam garb T vui,
Didži šlov Kristui,
Dvasiai Šventai Dievui
Meil išpaž stam.

Marijos vardas VI - me š. buvo rašytas miši kanono mald „Communicantes“ šiais žodžiais: „Bendraudami ir atminim gerbdami vis pirma garbingosios viuomet Panos Marijos, Dievo ir m s Viešpaties J zaus Kristaus Gimdytojos“.

Marijos paveikslai, kaip Jos garbinimo priemon , vartojami taip pat nuo VI-to š. Juose, kaip kitados katakomb freskuose, Marija vaizduojama s dinti karalien s soste, apsupta šviesos vainiku. Šitos Marijos paveiksl garb s nepaliet ir ikonaklast s j dis, iškil s IX-me š. ir kovoj s prieš bizantišk j šv. paveiksl technik .

Viduriniai Amžiais

Viduramžiai, riteri ir moters garbinimo amžiai, dav vis eil didži Marijos garbintoj ir suk r nauj Jos garbinimo form . Marijos garbintojai b r si atskiras brolijas, sodalicijas, ordenus. Karmelitai, kurie vadinosi „Mergel s Broli “ ordenu, Jos garbei stat daug bažny i ; cisters ir premonstratie i ordenai ugd bendr maldingum Marij ; pranciškonai ypatingai skleid Marijos Nekalto Prasi d jimo garbinim , domininkonai didžiu užsidegimu pl t rožan iaus pamaldum . Šiems ordenams reikia d koti, kad teologijoje gim mokslas apie Marij , vadinamas Mariologijos vardu.

Viduramžiais praturt jo ir Marijos šven i skal . Marijos Gimimo švent , anks iau šven iama tik Ryt Bažny ioje, nuo VIII iki XII-to š. sigali visoje Bažny ioje. Marijos Aplankymo švent tarp XIII ir XV-to š. taip pat pasidaro visuotin . Marijos Aukojimo švent sigali XIV-me š., o Nekalto Prasi d jimo švent pradedama šv sti tarp XII ir XV-to š.

Šalia atskir Marijos šven i , IX-me š. skiriama Jos garbei ir viena diena savait je — šeštadienis. Tai dienai vestos ir specialios mišios, vadinamos „De Beata“. „Maž j Marijos Valand “ (Officium Parvum) pradžia siekia X-t š. Penkiais šimtais met v liau pranciš-

konai prad jo tokias Valandas vartoti Marijos Nekalto Prasidejimo garbei. Ms laikais kalbamosios Marijos Valandos sukurtos XVII-me š. Alfonso Rodriguezo († 1627).

Gausio viduriniai amžiai ir Marijos himniskai ius; kartu kilomenin ir religin j vert .Kai kurie j yra tikri perlai, nepakeičiami jokiais geriausiai ši dien Marijai skirtais k riniais. Tokie yra: „Alma Redemptoris Mater“ (Garbingoji Išganytojo Motina), „Ave Regina Coelorum“ (Sveika, Dangaus Karaliene), „Salve Regina“ (Sveika, Karaliene) ir ypa „Stabat Mater dolorosa“ (Stovi Motina skausminga), sukurta pranciškono Jacopone iš Tod i.

Mistikai ir šventieji suk r Marijos garbei vairi mald , kuri ne viena pasidar plaiai vartojama ir Bažny ios vesta maldynus. Garsiausios iš to laiko mald yra „Memorare o Piissima“ (Atsimink, o Maloningoji) ir „O Domina mea, sancta Maria“ (O mano Viešpatie, Šventoji Marija). Pirm kart jos atspausdintos Saliceto maldaknyje 1489 m.

Kasdienin ms malda „Sveika Marija“ pilnoj savo formoje yra atsiradusi taip pat viduramžiais. Tiesa, ji prad ta vartoti jau VII-me šimtetyje Rytuose. Iki XII-to š. ji buvo dar gana trumpa, tik v liau prijungiama antroji dalis, prasidedanti žodžiais „Šventoji Marija“. Si malda, koki mes šiandien kalbame, visoje Bažny ioje sigali nuo XV-to š.

„Angelus Domini — Viešpaties Angelas“ prad ta Marijos garbei kalbti, skambinant vakariniams bažny i varpams, jau XIII-e š. Sekan iame šimtyje tai virsta visuotiniu papro iu. Dar v liau ši malda kalb ta jau tris kartus per dien , skambinant dar rytmeti ir vidudieny (12 val.) bažny i varpams.

Garsioji lauretanin Marijos litanija gavo pradži XII-me šimtyje Airijoje. Ji skiriasi nuo moderni j litanij tiek savo turini , tiek forma. Ši litanija yra ryškus viduramžin s dvasios atspindys. Diding katedr , karališkos garb s, didelio dvasios pakilimo amžius tur jo ir Marijai skirti tokie titulus, kaip Dovydo bokšto, baliausio bokšto, aukso nam , angel ir pranaš . . . karalien s.

Tame pa iame šimtyje kilo ir Marijos rožan ius. Sekant kit mald , kurioj buvo kalbama 150 „T ve ms“, prad ta tiek pat kart kalb ti „Sveika Marija“. Šis Marijos garbinimo b das greit pasidar labai m giamas. Nuo priemon s, apiman ios 150 karoli , tarsi koki roži vainiko, ši malda pavadinta r o s a r i u m — rožan iumi.

Tikroji Marijos garbei viliu sumažintas ir praktikoje tevertota j tik 50. Dar viliu šioje maldoje vesta Marijos gyvenimo paslap i ap- m stymas. Dabartin savo form rožan ius gavo XV-me šimtmyteje.

Vienu šimtme iu viliu (XIII) prad ta Marijos garbei vartoti vadi- nami Karmelio škaplieriai. Tai lyg Marijos apsiausto (globos) skiautel , pridengianti jos garbintojus. Ištikimyb s ženklan škaplieriaus brolijos nariai dar sipareigojimus skelbti Jos garb , melstis J , pasninkauti.

Nuo XVI-to š. prasideda vairiuose kraštuose šventkeleivyst s Marijos šventoves ir stebukling sias vietas, kuri kiekvienas kraštas tur jo ne po vien . Ypatingai m giamas buvo Loreto.

Bendras entuziazmas, reiškiamas pamaldume Marij , pasiek ir viduramžin men . Kai kurios šakos, kaip literat ra, tapyba, architek- t ra, buvo staiai pavergti Marijos kulto; kiek mažiau paveiktas liko teatro menas. Pranc zijoje pastatyta Jos garbei 30 diding , katedr , o Anglijoje tik per vien XV-t šimtmet 18. Daugiau bei mažiau di- ding bažny i iš to laiko randame Italijoje, Vokietijoje, Austrijoje, Belgijoje, Olandijoje, Ispanijoj ir eil je kit krašt . Šit bažny i vi- dus išpuoštas Marijos gyvenim vaizduojaniais vitražais (spalvoti langai); portalai (didži j dur išor) ir bokštai — vairiomis jos skulp- t romis; altoriai — gabi j dailinink paveikslais. Marijai skirti k - riniai, sakytume, nebetilpo ilgainiui Dievo namuose — tiek gausiai j buvo sukurta. N nai jie randami savo didyb je Londono, Briuselio, Amsterdamo, Dresdenu, Berlyno meno galerijose, Paryžiaus Louvre, o ypa Italijos ir Vatikano muziejuose. Net humanizmas, m s nutol- dinti men nuo simbolizmo ir teocentrizmo, nepaj g ištrinti Marijos garb s iš dail s pasaulio. Tik Ji vaizduota daugiau žmogiška — kaip didžioji Moteris, kaip Motina ir Karalien . To meto paveiksluose ma- tome J , s din i soste su skeptru (valdžios ženklų) rankoje arba kaip motin su k dikiu.

Iš vidurini amži liko mums ir tokie liaudies vartoti Marijos pa- vadinimai, kaip Madona, Notre Dame, Unsere liebe Frau.

Naujaisiais Amžiais

Ši amži pradžia nebuvo palanki Marijos garbei. Protestantinis ir viliu jansenistinis s j dis atvirai kovojo ne tik prieš Marijos gar- binimo formas, bet ir prieš pat pamaldum , vadindami (ypa Kal- vinas) prietaringu ir net pagonišku. Šitai tik dar labiau paskatino ka-

talik teologus gilinti Marijos garbinimo pagrindus. Ištisas studijas apie Marij ir jos garbinim paraš tokie žym s Bažny ios vyrai, kaip Petras Kanizijus, Bellarminas, Pranciškus Salezas, Bourdaloux, Alfonsas Ligouri, Benediktas XIV, Suarezas, Grignon de Monfort. Šis pastarasis, be to, ugd liaudyje pamaldum Marij š kiu „Per Marij J z “.

Rožan ius ir škaplieriai, kurie viduramžiais tokiu pam gimimu buvo vartoti, o nauj j laik pradžioj nepalanki srovi subanalinti, v liau per nauja užkariauja sau žmoni mases. Popiežius Pijus X palengvino škaplieri d v jim , r b pakeisdamas metaliniu medalik liu; tai dar labiau paskatino žmones juos vartoti. Šv. Škaplieriaus brolijos nari skai ius kai kuriuose kraštuose sutapo su pa i katalik skai iumi. Rožan iaus mald skatino visa eil nauj j amži popieži : Pijus V, Klemensas VII, Innocentas IX, Pijus IX, o ypa Leonas XIII. Rožan ius virsta kasdienin žmoni malda, ne tik asmeniškai, bet ir sutelktiniu b du. B reliai žmoni pasidalina rožan iaus maldas atskiro-mis paslaptimis ir taip sudaro nepertraukiam maldos grand . Pas mus tai vadinama Gyvojo Rožan iaus vardu.

Vakar kraštuose prie vairi mokykl ir parapij m kurtis Marijos sodalijos, kuri tikslas buvo ugdyti savo nariuose Marijos dorybes ir skatinti gerus darbus. Ilg laik šios sodalijos buvo nepakei iama organizacin forma vairaus amžiaus, lyties ir profesijos katalikams. Šalia pamaldumo ir socialini -religini dorybi , jos ugd ir organizacin tikin i j pasiruošim . Iš j , galima sakyti, išaugo v liau ir kitos socialin s, kult rin s katalik organizacijos.

Naujieji laikai dav pradži ir vairioms Marijos vardo vienuoly-nim ms kongregacijoms bei ordenams. Kiekvienas katalikiškas kraštas turi j n vien ; kai kurios išaugo pasaulin s apimties vienuolijas. Ypa daug Marijos vardo vienuolij sukurta mergait ms, kurios, Mari-jos pasiaukojimo pavyzdžiu, imasi ligoninis, vaikams, seneliams ir ki-tiems nelaimingiesiems suteikti glob . Beveik kiekvienas mergai i vienuolynas savo seserims su vienuoliškuoju vardu duoda ir Marijos.

Marijos Širdies garbinimas, šiandien taip pla iai besireiški s ka-talik pasaulyje, prasid jo Jonui Eudes skatinant. Pranc zijoje 1836 m. buvo steigta Nekal iausios Marijos Širdies brolija, kuri Pop. Gre-gorius XVI 1838 m. patvirtino ir pak l arkibrolij . (Šiandien ši arkibrolija skaito 50 milijon savo nari .) Nuo šio šimtme io pradžios vesti pirmieji m nesio šeštadieniai Marijos Širdies garbei ir permal-

davimui už josios paniekinimus. Pop. Pijus X 1912 metais šį pamaldum apdovanojo pilnais atlygiais.

Marijos garbą aureol dar labiau nušvinta, paskelbus Nekalto Jos Prasiidimo dogmą. Krikščionybje nuo pat seniausi laikai tai buvo tik ta, dėl to šis paskelbimas buvo galutinė pergalė prieš tuos neskaitlingus skeptikus ir netikėjus, kurie stengėsi Marijos garbą mažinti.

Pasauliui pašventinti Marija, sakytum, paties tiesioginio veikimo. Jau iš seniau, kaip 17 š. m. s. Šiluvoje, Marija buvo apsireikšusi ne vienoje šalyje. Tai ypatingos reikšmės jos pasirodymai pasauliui buvo XIX š. viduryje Loudre ir šio š. pradžioje Fatimose. Šventkeleivystis iš vairiausių kraštų šias vietas, ten patiriamos malonės, gaivina ir gyda daugybę pavargusių ir liguistų sielų.

Viešai Marijos garbei išreikšti kai kurie kraštai pašvenčia save Marijos Širdžiai, rengia Jos vardo kongresus. Didžiausias tarptautinis Marijos kongresas vyko Lourde prieš šį karą, 1938 m., paminėti Jos pasirodymo 80 m. sukakiai.

Pastarasis didžiausias vykis Marijos garbei tai Pop. Pijaus XII visus žmonių pašventimas Marijos Širdžiai, padarytas iškilmingai 1942 m. gruodžio 17 d. Jame sakoma: „Kitados Bažnyčia ir visa žmonija buvo paaukota Tavo Jėzaus Širdžiai, kad Jinais, visoms vilties šaltinis, būtų joms pergalė ir išgelbėjimo ženklas ir laidas. Taip ir mes šiandien visiems laikams pasiaukojame Tau ir Tavo Nesuteptajai Širdžiai. Tu, Motina ir pasaulio Karalienė, kad Tavo meilė ir globa pagreitint Dievo Karalystės triumfą, kad visos tautos taikoje tarp savęs ir su Dievu Tave garbint ir kad nuo vieno pasaulio galo ligi kito kartu su Tavim giedot mažinį garbą, meilę ir dkingumą Magnifikat Jėzaus Širdžiai, vieninteliam Tiesos, Gyvenimo ir Taikos šaltiniui“.

*

Naujieji krikščioniškieji laikai sako R. Graber¹, yra paženklinę Mergelės žymę. Tarp mergystės idealo ir krikščionybės esmės jau iama gili dvasinė giminytė. Mergelė suprantama kaip Kristaus Sužieduotinė, papuošta dvasine Motinyste; tai iškilmingais žodžiais išreiškia Mergelės pašventimo prefacija: „Palaimintoji mergystė pažino savo Kėryją ir, sekdamą angelų nekaltumą, pasišventė Sužieduotiniui, kuris yra amžinos mergystės Sužieduotinis taip, kaip ir amžinos mergystės

¹ Maria im Gottgeheimnis der Schöpfung, Regensburg 1940, p. 69 ir t.

S nus". Mergel s-Motinos gali stipriu krikšionišku savo talentu iškelia Poul Claudel savo k rinyje „Apreiškimas“. Jis vaizduoja akl raupsuo- t j Violen , kuri Kal d nakt prikelia mirus savo sesers s n , kartu iš naujo j pagimdydama. Prieš tai ji atidengia šio stebuklo šaltin , sakydama: „Vyras yra kunigas, ta iau aukotis yra leista tik moteriai, ypa mergaitėi“. Taip Mergel s s vokoje sužiba kilnus Marijos — Mer- gait s ir Motinos paveikslas, o kartu ir nekaltosios Bažny ios pavidalas, ir Agap s, gryniausia savo forma išreiškian ios nusilenkian i dievišk Meil .

Stipriausi savo išraišk ir gyvastingiaus k nyjim Mergel randa pasaul apvaldan ioje meil s galioje. Šitai vyksta dvejopu b du: 1. kaip paslaptinga saul ji sužiba pasauliui ir pažadina dvasin gyvenim , 2. kaip maldos smilkalas ji pakyla nuo mergyst s altoriaus Diev . Metodijus iš Olimpo d lto gražiai sako: „ Ji, Mergel , stovi ar iusiai Šven ausiojo uždangos ir tyromis savo rankomis perteikia Viešpa iui maldas, kaip smilkalo auk “ (Bibliothek der Kirchengvater, 331 p.). Mer- gelei patik ta apgaubti po savo šydu pasaulio vidujin dvasi ir j nuo visokio suirimo apsaugoti.

Malda, susitelkimas ir mistika visuomet yra kažkas mergaitiška. Tai liudija ir senov s krikšioniškajame mene „Orante“ (Besimeldžian ioji) arba krikšioniškajame ind mene Angelo da Fonseca paveikslas „Malda“. Šiuose paveiksluose mergaitišku pavidalu pavaizduojamas mistiškas sielos atsidavimas Dievui ir jos paskendimas Jame. Visa tai rodo užburiant mergyst s idealo grož , kuris priešingai nei pagoniška senov , suvedusi visk išor , n nai perkeliamas vid , o iš vidaus ištrykšta neaprašomu patrauklumu. Išganytojas šitai pasako trumpais savo žodžiais: „Palaiminti nekaltieji, nes jie Diev reg s“ (Mat. 5, 8).

Mergyst s grožio galia stipriai veik net nereligin ideali j žmoniškumo tip strit. Elgsenoje moter ir mergai i atžvilgiu buvo tos galios apsprendžiami viduramži riteriai, renesanso „didvyriai“, baroko „kavalieriai“, praeito šimtme io pranc z „išaukl ti žmon s“ (des hommes honn tes) ir m s laik džentelmenai. Kai Dostojevskis savo „Idijoto“ l pomis prasmingai sako: „Grožis išganyt pasaul“ pakartoja tik tai, k Bažny ia taiko gražiosios meil s Motinai: „Kas mane randa, randa gyve- nim ir semia Viešpaties išganyt “ (Patari. 8, 35). Mergyst išgelb s pasaul , nes ji yra kaip tik tas Grožis, Agap (Meil), Bažny ia, Sophia (Išmintis) ir už vis labiau ji yra M a r i j a .

MARIJOS GARB LIETUVOJE

Ne vienas Popiežius, kaip ir Lietuvoj lank sis Pijus XI, m s žem yra pavadin Terra Mariana — Marijos Žem . Kod l? Pati krikš-ionyb s pradžia Lietuvoje yra paženklinta Marijos garb s ženklais. Vytautas Didysis, kurs Lietuv pakrikštijo, pats pirmasis pasidar ypatingas Marijos garbintojas. Kiek bažny i , jo statyt , yra pašv sta Marijai! Dvi iš j — Kaune ir Naugard lyje — jis pastat po apžado, padaryto pralaim jus kov ties Vorksla su totoriais. kiekvien karo žyg jis imdavo su savim Marijos paveiksl , dovanot jam Konstantino-polio imperatoriaus. Savo vainikavimo — Lietuvos karalyst s gimimo — dien paskyr Marijos gimimo švent j (rugs. 8), o kai šitai nepa-vyko, perk l kit Marijos švent — gruodžio 8. — Kitas gediminai-tis, Kazimieras Šventasis, yra žinomas, kaip ypatingas Marijos gar-bintojas. K r jis jai giesmes, giedojo jos garbei skirtais valandas, šeštadieniais — Marijos dienomis pasninkavo, studijavo Šv. Bernardo - Marijos garbintojo raštus. Štai m s šventojo m giamoji giesm .

AUSK Marijai giesm s gij
Mano siela nerami.
Skelbk gerum , prakilnum
Ilgesinga širdimi.
O Mergaite, tavo kraitis —
Nekaltyb nuostabi:
Mum žav tis ir g r tis
leisk per amžius Tavimi.

SUSIM ST , nešam našt
Savo nuod m s didžios, —
Tu Šventoji, Nekaltoji
Gelb k, meldžiame, iš jos!
Varge gim , mes nežinom
Prieb gos, kaip Tu, kitos:
Rojaus vartuose užtarki
Vaikus t višk s šviesios.

TAVO grožis mum kaip rož ,
Kaip lelija nekalta.
Tavo garbei jieškom vardo
Neišarto niekada,
Ir maldaujam, nepaliaujam
Širdimi vis alkana:
Leisk išvysti Karalyst j
Meile spindin i Tave.

Iš Lietuvos didik daugelis
Marijai pastat m s žem je bažny i ir jas išpuoš gražiausiais jos
paveikslais. Lietuvos kancleris Kristupas Pacas dav mums vien gra-
žiausi Marijos šventovi Pažaislyje. Jau vien bažny i titulo statistika
daug pasako; visas penktadalis Lietuvos bažny i yra skirtos Mari-

jai. — M s liaudies meil Marijai matyti iš vairi religini dro-
žini kopyt l se ir kryžiuose. N ra nam , kur neb t jos paveiksl ,
n ra žmogaus, kurs nenešiot ir nekalb t jos rožan iaus ir škaplieri .

O kaip šven iamos Lietuvoje Marijos atlaid švent s! Iš to, k mes
matom dabar kituos kraštuos, galim palyginti, koks didelis m s liau-
dies pamaldumas Dievo Motinai. Nor dami labiau suprasti m s tau-
tos ryš su Marija, trumpai peržvelgsime jos šventovi istorij Lietuvoj.

Šiluvos Šventov

Šiluva žinoma savo liurdišku Marijos pasirodymu 17 šm., kai žė-
mai i kraštas buvo protestantizmo užlietas. Katalik kunig buvo lik
7. Dauguma bažny i buvo per m kalvinai. Ir Šiluvoje, šalia kat. baž-
ny ios, jie pasistat savo kopy i . Kat. bažny iai sudegus, Marijos pa-
veikslas, buv s altoriuje, buvo išgelbtas ir užkastas žem je. Pra jus
daug met , toj vietoj, kur buvo bažny ia, arta žem ir ganyta gyvu-
liai. Niekas nebegalvojo, kad katalikyb prisikels, nes buvo lik labai
nedaug jos išpažin j . Kart , ganant piemen liams band , pasirod mo-
terišk su k dikiu ant rankos. Ašaros jai biro iš aki ir ji klaus :
„Kam žmon s aria t viet ? ionai buvo bažny ia ir j s t vai gar-
bino mano S n !“ Žinia apie moterišk s pasirodym bematant pasklido
ir žmon s sub go ži r ti. Ir jie mat verkian i ir gird jo jos žodžius.
Vienas pusiau neregis senelis, prisimin , kad šioje vietoje tur s b ti
užkastas geležin je skrynioje Marijos paveikslas. Prad ta ieškoti, ir iš
tikro atrasta. Šiluviškiams, rodos, akys atsiv r . Jie prisimin , kad j
t vai buvo katalikai ir jie b dami maži garbino Marij . Puol si statyti
bažny i senoje vietoje ir j perk l atrast j Marijos paveiksl . Nuo
to laiko Šiluva virto Lietuvos Liurdu ypa žemai i kraštui. Po didž.
karo pastatyta speciali archit. Vivulskio projektuota kopy ia toje vie-
toje, kur Marija pasirod . T kstantin s minios Šilini atlaid (rugs.

8 d.) proga suplaukia ionai. Suvežami ligonys, žmon s ateina išpildyti
apžad , padaryt nelaimi ir suspaudim metu, nusid j liai ar tik -
jime apsileid Šiluvoje atranda malon ir dievišk švies . Kas yra to-
mis dienomis buv s, mat , kaip žmon s, atkeliav iš toli arkliais, išlipa
iš vežim ir kilometr eina keliais. Nenuostabu, kad vienas vokietis ka-
pucinas, pravažiuodamas pro Lietuv ir pamat s Šiluvoje reiškiam
žmoni tik jim , pasak : tokio tik jimo dar nesu mat s kaip gyvas
savo akimis.

Viešpaties meil , stipresn už mirt ,
Teikis, Marija, m s tautai skirti!

(Iš giesm s Šiluvos Marijai.)

Marija, Tu galiom ašarom verkei Šiluvos laukuose. Verkei d l m s dalios, kuri buvo taip nyki. Tau buvo gaila, kad S naus garb maž ja Lietuvoje. Pagailo lietuviui Tavo ašar , ir jis pastat Tau ir Tavo S nui puošni šventov .

Pamilai Tu ši viet , Marija, ir prad jai berti iš ia gausias savo malones. Tu guodei lietuv , o ne syk ir sveikat jam gr žinai.

Šiluvos Marija, berk savo malones ir m s širdis. Mus blaško audros ir kepina sausra.

Sveika Marija, Šiluvos Mergele,
Varge aplankius Lietuvos šalei !

Tu v l mum Diev gr žinai,
Garb , garb Tau amžinai!

Ašaros Tavo laist m s žem .
Ir budo širdys, kitados aptem .

Tu v l mum S n gr žinai,
Garb , garb Tau amžinai.

Žmon s suklop n n po Tavo koj
Taikos maldauja,, apsiašaroj :

Tu v l mum Diev sugr žink,
Nuo pikto priešo šal gink!

Aušros Vartai

Ši Marijos Šventov yra žymiausia. Jos reikšm Lietuvai yra ne tik religin , bet istorin ir kult rin . Ji yra glaudžiai susijusi su Lietuvos valstyb s ir ypa jos sostin s istorija. A. Vartai, d l savo stebuklingo paveikslo, yra plaiausiai išgars j ir Lenkijoje, o taip pat žinomi vakar ir ryt Europoje. — Patys A. Vartai senov je buvo vieni iš 5 vart , rengt Vilni supusiuose apsigynimo m ruose. Jie buvo statyti 1503 —1523. Kai rusai 1799 —1802 griov t istorin m r ir jo vartus, A. Vart ta iau neliet , matyt, atsižvelgdami garbinam ia šv. paveiksl . Seniausias A. V. atvaizdas randamas Brauno ir Hogenbergo didži j pasaulio miest atlase, išleistame 1576. Pats A. V. šv. Mergel s paveikslas jau trys šimtmeiai yra garbinamas, kaip stebuklingas. Ta iau apie paveikslo kilm ir pradži n ra tiksliai žini . Pirmosios žinios yra iš XVII š. karmelito Hilariono relacij . Ir jis sako:

„D l pradžios ir senumo to stebuklingo paveikslo, iš kur jis b t atsi-
rad s, jokios iš niekur tikros žinios neturime“. Karmelitams prad ju-
siems kurtis 1626, buvo pavesta to paveikslo globa. Apie 1719 pasta-
tyta koply ia, 1829 padarytas jos atnaujinimas. Nuo 1844, rusams už-
darius karmelit vienuolyn , šis paveikslas pavestas pasaulini kunig
globai. Pirmieji stebuklingi vykiai skelbiami jau 1671. Hilariono relia-
cija tvirtina, kad 1671—1761 buv dokumentuota 17 stebukling vy-
ki . Ta iau paveikslo stebuklingumas 17 š. B- ios dar nebuvo pripa-
žstamas. V liau ne tik Vilniaus vyskupai, bet ir popiežiai neberod
rezerv . Pop. Klemenso XI bul s (1773 4. 5.) suteikia „ad perpetuam
rei memoriam“ daug atlaid , besimeldžiantiems A. V. Šven . Mer-
gel . — Vilniaus Akademija 1675 A. Vart Dievo Motin pasirinko savo
Glob ja ir Užtarytoja. A. Vart garb 19 š. išauga už Lietuvos rib .
Gars padidino Ad. Mickevi iaus („Pono Tado“ pradžioj), Slovackio ir
Syrokmlios poezija. St. Moniuška 1846—55 sukomponuoja muzikiškai
turtingas 4 Litanijas A. Vart Karalienei. Giesm se A. V. Marija titu-
luojama, kaip „didi apgyn ja Gedimino miesto“, kaip „sostin je rezī-
duojanti Išminties Skrynia“, kaip „Lietuvos Kunigaikštien “. Maldī-
nink b riai iš visos Lietuvos keliaudavo 3 kartus per metus: 3 sek m.
po Velyk , Sekmin se, kai, apvaikš ioj vilniškes (Verki) kalvarijas,
pakeliui užsukdavo A. V. ir lapkri io 3 sek. — Šven . Mergel s Glo-
bos švent je.

Neapleiskim s , Motin le,
Kuri neapleidi Aušrys Vart .
Mums širdis sopan ias išg l :
Užtark, užtark mus tiek kart :
 Taip daug gali pas Visagal ,
 Užtark varging m s šal .

Per amžius Vilniuj stebuklingai
Globojai m s t vus ir gynei,
B k ir vaikams j maloninga,
Laisv s dienas gr žink t vynei.
 Užtark, užtark pas Visagal ,
 Kad jis palengvint m s dali

(Maironis)

Skai iausioji Mergele Marija, kuri iš Aušros Vart ištisis amžius
švietei m s kraštui ir savo malonius spindulius b rei! Pažvelk
skausmo-surakintas Tavo veikeli širdis!

Ne vien d l priešo nedorybi bet ir d l savo kal i netekome
Valstyb s. Ta iau žinome, kad per Tavo užtarym gal sime j v l
atgauti. Tod l b game prie Tav s, m s širdži Valdove, su nužemintu
prašymu: išprašyk iš savo mieliausiojo S naus kal i atleidim , sužadink

m s vilt, praskink mums keli T vyne, sukelk lietuvi tarpe vienyb s ir galingo pasiryžimo dvasi nugal ti visoms kli tims, kad v l gal tume linksmyb s ašaromis sveikinti Tavo stebukling j paveiksl ir giedoti Tavo S nui ir Tau meil s ir garb s himnus.

O, Marija, dangaus ir žem s Karaliene, serg k ir globok m s T vyn ir josios vaikelius. (Prel. Maironio)

Pažaislio Šventov

Stebuklingojo Marijas paveiksl o istorija n ra pilnai aiški. Kaip tvirtina meno istorik Jacynien -Kairi kštyt , t paveiksl pop. Aleksandras VIII 1661 m. dovanoj s didž. Lietuvos valstyb s kanzleriu Kristupui Pacui. Pacas, meno m g jas ir glob jas, pastat Pažaislyje vienuolyn ir bažny i . Visas s skaitas, kuri , gabendamas iš svetur marmur ir kviesdamas geriausius užsienio architektus ir menininkus, padar , sudegino tardamas: kas Dievui padaryta, Jam vienam ir teb na žinoma. Pažaislio Marijos paveikslas šimtme i b gyje buvo gausiai lankomas. Apie j yra daug pasakojim , minima stebukl . Po 1831 sukilimo Pažaislio vienuolynas buvo atimtas iš kamendul ir atiduotas rus vienuoliams. Žmon s slapta nesiliov lank si ir toliau. Didž. karo metu, rusai, besitraukdami iš Lietuvos, išvež ir Pažaislio stebukling j Dievo Motinos paveiksl . Ta iau, 1920 m. sutartimi, rusai tur jo gr žinti išvežtus iš Lietuvos meno turtus. Kauno Arkiv ir Metrop. Skvirekui tarpininkaujant, pasisek 1928 t paveiksl atgauti iš Rusijos. T pa i met geguž s 17 d. buvo nepaprastos paveiksl o gr žinimo Pažaislio šventov iškilm s. Vadovaujant pa iam Kauno Arkivyskupui, gausiai Lietuvos dvasininkijai, vyriausybei su prezidentu, nuncijui Bartalioni ir minioms visuomen s, paveikslas iš Kauno buvo nulyd tas sen j jo viet — Pažaisl. — Kaip A. Vartai yra ypatinga Vilnijos šventov , taip Pažaislis Kaunijos. Jei kiti, iš tolimesni Lietuvos viet , ne kart j lank si, tai Kauno apylink s, o ypa Kauno visuomen ir besimokan ioji jaunuomen tai dar labai dažnomis progomis. Abiturientai vykdavo savo brandos baigtuvi , atskiros klas s, ypa geguž s m n. — Marijai pasiaukoti ir Jos palaimos paprašyti. Ir šandie, nors toli esame, mintimis ta iau klystame t stebukl ir paguodos viet ir meldžiame sau ir visam kraštui Marijos užtarymo.

Marija Motina šventa,
G li vainiko apsupta,
Taikos Kalne mums paskirta.

Ištiesk, maldaujame, rankas —
Išgirsk sav vaik raudas,
Globki Nemuno lankas.

Per kan i , tremt ir vargus
Gr žink t vynei jos vaikus.
Garb per amžius Tau tebus.

O STEBUKLINGOJI MOTINA, kuri iš seno globoji Nemuno ir
Kauno apylinkes! Mes meldžiame, pažvelk iš Taikos Kalno šventov s
varguose sk stan i j ašaras. Užtark juos pas galing j savo S n ,
išmelsk jiems paguodos ir suraminimo. Tegu gr žta v l taikos dvasia
j širdis ir vis m s krašt .

Stiprink, Dievo Motina, m s , tavo vaik , tik jim , skaidrink pa-
pro ius, kad b tume verti maloningos tavo globos ir tavo S naus ma-
loni , o ypa malon s gr žti savo krašt . Amen.

Žemai i Kalvarijos Šventov

Žemai i vysk. Jurgis Tiškevi us (v liau Vilniaus vysk). steig
šiame miestelyje dominikon vienuolyn ir pagal Jeruzal s, kurioje
pats buvojo, pavyzd pastat kryžiaus kelius. Jis pats, ardamas kalnus,
išbarst atvežtos iš Jeruzal s žem s ir pats pastatydino kryžiaus keliams
19 kopy i . Dalyvaujant pa iam vyskupui, daugeliui Lietuvos didik ,
Lietuvos hetmonui Sapiegai pirmieji kryžiaus keliai buvo apeiti 1639 m.

— Dominikonai be kitko užsi m mokslu, laik mokykl , išaugusi
gimnazij , kurioje 19 š. mok si ir Valan ius su Daukantu. Vienas Žem.
Kalvarijos dominikonas vardu Rapolas antrajame 17 š. ketvirtyje buvo
išsi stas studijuoti Romon. Jo kambar lyje kabojo Dievo Motinos pa-
veikslas, prieš kur jis dažnai meldavosi. Kart tame Romos vienuo-
lyne susirg s broliukas ir Rapolas meld savo kambar lyje Marijos ser-
gan iajam sveikatos. Ligonis greit išgijo, ir nuo to laiko Rapolas dar
labiau pam go š paveiksl . Gr ždamas Lietuv , jis išpraš vyresni j ,
kad leist paveiksl kartu su savim paimti. Parvež s, pirmiausia j
pakabino vienuolyne, o paskui perk l bažny ios did. altori . —
Senuose Žem. Kalvarijos archyvuose buvo surinkta medžiagos apie
vairius stebuklus ir patirtas malones prie šio Dievo Motinos paveiksl o.
Šit medžiag vysk. Valan ius yra mat s ir skait s. Vien , kaip labai
b ding jaunuolio pagijim aprašo Valan ius, Kojelavi ius ir kai kurie
19 š. lenk laikraš iai. Vienas turting t v s n s nebetur jo vilties

pagyti, padar apžad aplankyti Žem. Kalvarijos Dievo Motin ir apeiti kryž. kelius. Ir jis steb tinai pagyja. Prof. Totoraitis, remdamasis senais raštais, mini ir daugiau panaši steb. vyki. Visa ta medžiaga po vieno gaisro žuvo. — Tris amžius kasmet liepos pradžioje žemai iai jo Ž. Kalvarij, kaip Jeruzal, apm styti Kristaus kan ios ir pab ti prie tos Motinos su K dikiu ant rank ir iš jos li dn aki pasisemti stipryb s. Senais laikais nebuvo ger keli, tod l visi trauk p s iomis, giedodami šv. giesmes ir kaip piligrimai keliaudami kelet dien per vasaros kaitras. jo šved, rus karai, sek badas ir maras, griuvo m rai ir mir žmon s, bet šventov s lankymas nesiliov: pakil iš sukr tim, žmon s v l jo pas savo Motin. Ji ved juos iš kan ir nelaimi gražesnes dienas. Atgavus nepriklausomyb, žemai iai, kaip ir an trij šim. proseneliai, v l jo t kstan iais Kalvarij. Nuo 1928 m., sik rus ia lietuviams marijonams, žmoni uolumas dar labiau padid jo. 1939 m. buvo atšv stas Ž. Kalvarijos 300 met jubiliejus. Šioj Marijos šventov j šven iamos visos Marijos ir šv. Kryžiaus švent s. Centrin švent — Marijos Aplankymas, šven iamos liepos 1—2 dienomis.

Stebuklingoji Dievo Motina, kuri tiek amži sergsti ir globoji m s krašt. Leisk mum Tavo kryžiaus keliuose prisiminti S naus skausm, pažvelk ištremtuosius Tavo vaikus, neturin ius t vyn s nei pastog s. Ar yra kitas skausmas, didesnis už skausm m s, negalin i b ti prie Tavo altoraus ir savo giesm m pradžiuginti Tavo li dn aki.

O m s Motina, kuri pati pažinai skausmo gilybes, pad k mums kent ti ir nepal žti, nes kasgi tada parneš Tau džiaugsmo vainikus, kas išneš v liavas linksmyb s šventei.

Priglausk kaip savo k dik ištr mimo vaikus, kad vargas palengv t, kad nuod m s taip nenaikint, kad, parvesti savo žem, v l ateit kaip t v t vai, pasipuoš liep žiedais ir džiaugsmo ašaromis, pasveikinti Tav s

O Motina, Tavo globos ir stebuklo ilgisi visa m s žem visa m s tauta, visos m s širdys. B k su mumis dabar ir pasilik per amžius. (J. P.)

Dievo Motina Marija,
Tu tiek amži sergsti mus,
Tu švieti iš Kalvarijos,
Guodi vargstan ius vaikus.

Mum pad k pakelti našt,
Su mumis b k nuolatos, —
Vis globok Žemai i krašt,
Laimink laisv Lietuvos. (J. P.)

Kitos Marijos šventov s

Be min t j, yra dar Lietuvoje kit pla iai lankom ir didele pagarba supam Dievo Motinos šventovi. Netur dami po ranka tikslesni

žini, paminime tik kai k. Šiaurinėje Lietuvoje yra garsi Krekenavos Dievo Motina, kuriai garb s himn yra paraš s pats m s tautos atgimimo dainius Maironis. T kstantin s minios iš plaiausi apylinki lanko ši šventov .

Kaune, archikatedroj - bazilikoj, yra viename altoriuje Sopulingoji Dievo Motina. Jos paveikslo kraštai apsaugyti d kingumo votais, prie jo per ištis dien dega žvak s, kurias sunėša patys žmon s. Kunigai atvyk iš toliau stengiasi prie šio altoriaus laikyti mišias. Kasdien matyti b relai žmoni — ne tik iš paprast j, bet ir inteligent, keliais einan i apie š altori. Sopulingosios Dievo Motinos atleid met suplaukia bazilik žmon s iš tolimiausi Kauno apylinki. Visas šitas pamaldumas jo iš pa i žmoni, bažny iai nesistengiant jo propaguoti ir remti. Tik pastorosios vokie i okupacijos metu, kada Kaunui m gr sti vair s pavojai, kai kurie kunigai buvo prad j r pintis vedimu pastovi vakarini pamald prie Sopulingosios Dievo Motinos — permaldauti už m s krašt. Jie paraš specialias maldas, suk r giesm kuriai muzik sukomponavo prof. Aleks. Ka anauskas.

Žemai iuose reikia dar pamin ti gars j Plung s Liurd, atsiradus 19 š. Liurdo grot reng ir puikiai išpuoš kunigaikš iai Oginskiai. Nepriklausomyb s metais š Liurd globojo kapucinai, leisdami tuo vardu net religin liaudžiai skirt laikrašt. Panašus Liurdas rengtas ir Kretingoje pranciškon vienolyne, taip pat žadin s didesn kult Marijos Nekalt prasid jim tose apylink se.

*

O MARIJA, dangaus išrinktoji dukra ir žem s palaimintoji motina! Tu mums kaip saul, praeinanti erdv mis ir lie ianti pilk m s žem .

Mes girdime, lyg iš amži gl dumos Tavo bals, tariant Fiat, mes matome Tavo auk beglobiant dangaus K dik, mes regime Tavo kan i, pražydusi po Kryžiumi Golgotoje.

Tu m s atsidavimo, aukos ir kan ios Motina, Tu Motina nekalt k diki šypsni, skaidrios jaunyst s meil s, I ži ir nelaimi paliest dejoni .

Tu Motina vis žem s vaik, vis ir t, kurie sukniub ant keli kreipia Tave savo maldaujan ius žvilgsnius, ir t, kurie nedr sta Tave ištiesti savo rank .

Tu Motina ir t, kurie suklaup šiandien Aušros Vartuose, Pažaisly, Šiluvoj, paprastose nam šventov se, kreipiasi Tave, ilg damiesi paguodos, laisv s ir ramyb s. Tu Motina ir m s, kuri širdys pagrauztos T vyn s ilgesio ir kan ios.

Suklup n nai prie Tavo koj , o Marija, mes siun iame Tau savo maldas, supintas iš rudens žied , iš giliausio laisv s ilgesio.

Globok Tave mylin ius, guosk ken ian ius, gr žink savo T vyn išsklaidytus po pasaul tremtinius, išmelsk laisv tautoms, ir taik žmonijai. Amen. (a. a. kun. Alf. Lipni no)

Marijos apsireiškimai Girkalnyje

Šiandie, kai daugelis m s skait Marijos apsireiškimus Fatimoje, prisimena Girkaln , kuriame 1943 m. sausio pradžioje pasirod Marija bažny ios bokšte. Nuostabu, kad pa i sunkiausi laik išvakar se b na duodami žmon ms Dievo ženklai, stiprin j tik jim . Tai buvo apie 10 val. vakaro. Žmon s iš toli, važiuodami iš turg mat ant Girkalnio nusileidžiant šviesos stulp . Pa iame Girkalnyje b relis vyr kortavo ir girkšnojo. Vienas tur jo paieškot daugiau degtin s ir, iš j s gatv , pamat vis nušvitus bažny ios bokšt ir moterišk šviesos viduryje. Jis greit gr žo atgal ir išved visus paži r ti. Jie nebuvo daug g r ; t tarpe buvo ta iau netikin i , net gi nekart burnojusi prieš Šven . Mergel . Sujaudinti, jie ži r jo ir nežinojo, k turi daryti. Tuo metu švies pamat vietinis nuovados viršinikas ir keletas kit žmoni . Jie band artintis prie šventoriaus, nor dami pranešti klebonui Dr. Šimkui, kuris jau miegojo. Kaž koks jausmas, art jant šventoriaus, juos sulaik . Einant ar iau bažny ios šviesa dar si ne tokia ryški ir moterišk s pavidalas ne toks aiškus. Po keliolikos minu i šviesa jo bažny ion, ir ši pasidar sklidina šviesos. Steb tojai pasakoja, kad ne tik per langus, bet ir per sienas tryško šviesa. Net pro zakristijos sienas, atseit, dvigubas buvo ji matyti, nors ne taip stipri.

Garsas apie pasirodym pasklido po vis krašt . Vieni nor jo tik ti, kiti ne. Vienas Kauno kunigas kelint dien nuvyko vieton pasitikrinti. Buvo sekmadienis. Jis pažinojo t parapij kaip apsileidusi ir menkai religing . lip s sakyti pamokslo, pats m jaudintis, matydamas, kaip žmon s meldžiasi ir atgailauja. Susirado tuos, kurie mat vyk . Klausin jo, ar jie nebuvo girti ir ar jiems kartais tik taip akyse nepasirod . Vienas rusas — netikintis, kuris vyk taip pat mat , jaut si užgautas tokiu kunigo klausimu. Jis pats, girdi, ty ioj sis iš Dievo, dabar pats mat s savo klaid . Kauno Kurija š vis vyk paved ištiri vietos dekanui, ir jis po priesaika apklausin jo reg jusius. vyk patvirtino keliolika ma iusi žmoni . Nerasta joki tarimo ženkl , kad tuo metu b t buv gird ti koks l ktuvo užimas, arba kad buvusi ko-

kia rakieta ar šiaip koks kosminis — kometinis reiškinys. Visas šis vykis taip ir liko tyrin jimo stadijoje; Kauno Ordinarijatas n ra dav s jokio savo pareiškimo.

Tai vyko pusantr met prieš didžiuosius vykius, kuri pas koje didel m s tautos dalis tur jo palikti savo krašt , o kiti atsidurti baidisioje nežinioje ir gr sm je. Buvo laiko priimti ženklus ir daug k pakeisti m s gyvenime.

Tremtini Motina

Tautinis Delegatas, paskirtas tremtini lietuvi dvasiniams reikalams tvarkyti, Kan. F. Kapo ius išleido pirm j savo rašt tikin uosius, pavadint „Tremtini Motina, Melskis už mus!“ Pirmajame pranešime Šv. T vui apie savo veiki tautie i dvasinei gerovei, jis pabr ž , kad šituo vardu paskatin s lietuvius šauktis Marij . Rugs jo 15 d. (1946) gautas iš šv. Sosto raštas, pasirašytas Vatikano Valstyb s pasekretoriaus Monsinjoro Giovanni Montini, kuriame rašoma: „Jo Šventenyb Po piežius painformuotas apie Kan. F. Kapo iaus s kming darb savo tautie i tarpe bei j j gerovei, t viškai džiaugiasi jo uoliu ir našiu apaštalavimu ir, link damas, kad Dievo Motina Marija, dabar lietuvi vadinama jaudinan iu vardu „Tremtini Motina“, priimt j maldas už tikr j taik ir sugr žim — kunigams ir visiems lietuviams tremtiniams apaštališk j palaiminim “.

Niekas dar pasaulyje šito vardo Marijai n ra teik s. Mes, lietuviai pirmieji Marijoje imame jieškot savo tremties Motinos. Ne kas kitas, kaip Ji, užtardama, gali sumažinti m s tremties kan ias ir, prašoma, išvesti mus iš vergijos. Ji yra ne tik m s ia esan i j Motina, bet ir vis m s tautos tremtini išblaškyt po vis pasaul . Ir ne tik m s , lietuvi , bet ir viso pasaulio tremtini Motina. Mes šaukiam s Jos ne tik lengvinti m s dali , bet pašalinti ir visas tas neteisybes, kurios milijonus žmoni padar benamiais.

Tepra jo tik metai, kai viename mažame Bavarijos miestesyje b relis lietuvi , susirink bažny ion Nekalto Prasad jimo švent je, išgirdo iš savo kunigo l p : „Mes turime Motin — Tremtini Motin !“ Ir vienas nuo kito, žmon s prad jo šiuo vardu kreiptis Marij . Šiandie retas lietuvis su ašaromis akyse netaria savo širdyje: Tremtini Motina, melskis už mus, užtaryki mus! Užtark, nes Tu paž sti tremtinio dali : Tu pati su K dikiu tur jai eil met praleisti svetimam krašte.

Nesišauk dar nieks šituo vardu, o Motin Tremtini, nes nieks lig šiol tiek ašar neliejo griuv sius sav nam, dar nieks tiek neverk d l atskirties nuo savo artim ir nieks tiek nevirp jo d l grasm s, kuri sekioja kaip šeš lis mus visur.

O Motin, argi mes neturim kelti rank Tave, kuri nešioji mus savoj širdy, kuri visad keliauji su žmoni vargu, kuri pati savoje žem j nebuvai saugi!

Neprašom trumpinti kan ias, tik išverm s tenepistinga m s širdims! Neverkiam d l sav varg, tik meldžiam — saugoki vaikus, kurie dar nekalti. Tu b k su jais ir glausk kaip savo K dik kelion se ir tyruose, pavojuose ir vienuoj, jei m s jiems pristigs.

O Motin, tu ranka sava paženklink židin šeimos, kur suk r m griuv siuos ar pern š m su virpan ia širdim svetur!

Neleisk parpulti niekam svetimos širdies vilion se ir niekam nerim gesinti nuod svaiguly ir niekam savo skurd s žin s purvu dangstyti.

Valyki m s širdži r dis šitoj dalioj! Sutvirtink m s žingsnius naujam kely, kurio mes dar nežinom! Suglaudink m s elles bendroj vis kovoj už savo Diev ir už savo žem .

O Motim Tremtini, mes Tavo vard norime iškelt ligi dangaus ir Tavo garb geidžiam parsinešt ligi pa i sav nam ! O, melski už mumis!

Užtarki mus ir neapleiski m s !

Lietuvi tremtini pasiaukojimas nekal iausiajai Marijos Širdžiai

k gi mes našlai iai tiesime išvargusias rankas? Tik Tave, Tremtini Motina! Tu pati pergyvenai skaudžius tremties vargus, tur jai imti ant rank tik k gimus K dik, su Juo b gti svetim krašt ir ten tiek met vargti.

O Motina! Štai ir mes b gome nuo Erodo kalavijo, nešini mažus vaikelius. B gome svetimus, mums nepaž stamus kraštus ir ia vargstame, laukdami taikos angelo žodži : imkite savo vaikelius ir gržkite išlaisvint savo šal! . . .

Tremtini Motin le! Tik Tu viena su savo K dikiu J zumi gali suprasti m s nelaimes. M s skurdui ir vargui vis dar nesimato galo . . Nušluostyk m s ašaras, lengvink m s vargus, spind ki šviesi ja Aušros Žvaigžde m s rytojui.

Mes daug kart nusikaltome savo gyvenime. Bet, Marija! tu esi permaldaujama Motina. Štai šiuo aktu mes aukojam s Tavo Nekal iausiajai Širdžiai, prašome m s pasigail ti ir dovanoti. Pasizadame be murm jim nešti tremties naš, ištikimai pildyti Dievo ir Bažny ios sakymus. Išklausk m s ryžto, kur Tau darome: nesutepti savo širdži jokia sunkia nuod me. Nebus sekmadienio, kad nedalyvautume šventose Mišiose. Dažna Komunija bus m s tvirtyb varguose, o kai T vyn n gr šim, Tavo šventov se atnaujinsim savo tyros širdies pažadus.

MARIJOS GARB ROŽAN IUJE

Rožan ius n ra tik mechaniškas mald rinkinys. Tai krikš ionišk paslap i v i s u m a (apreikšimo, atpirkimo ir apšvietimo paslap i). Jis apima vis išganymo istorij (artimiau pasiruošim , pat išganom j darb ir atbaigim). R- iaus paslap i centre yra pats Kristus: Marija ia tik vadov J. Kristus prasit sia mistin Krist — Bažny i (besidžiaugian i j , ken ian i j ir garb je esan i j). R- iaus paslap i apm stymas ir maldos mus veda pa i religijos esm . Pabr žiame paslap i a p m s t y m , nes nuobodus t paslap i maldos formuli pasikartojimas netekt prasm s. Tuo tarpu ryšys žodin s maldos su apm stom ja išskiria R- i iš kit mald ir padaro j nuostabiai ver ting ir graž .

R- iaus mald pob dis

R- ius nepriklauso liturgini mald sri iai, kaip mišios ir valand maldos (brevijorius). Šios pastorosios yra oficiali Bažny ios malda. Tuo tarpu R- ius yra privati malda ir liaudies pamaldumas. Liturgin s mal dos, aišku, svarbesn s, ta iau negalima nevertinti ir R- iaus maldos. R- ius apima Kristaus gyvenim , mirt ir prisik lim — vadinasi, Kris- taus išganymo darb , kuris kaip tik pakartojamas miši aukoje. D l to R- ius gali paruošti žmog miši aukai suvokti ir joje dalyvauti. R- ius turi panašumo ir su valand maldomis. Kai kas net šiandien R- i vadina Marijos psalmynu. 150 Sv. Marija daugeliui kunig ir vie- nuoli , Bažny ios vyresnyb s leidimu, yra pakaitalu brevijoriaus. Ir šiaip žmon ms, kurie valand maldos neprivalo, R- ius yra papras iau- sias meldimosi b das. R- ius valand maldas primena ir savo forma. Kaip brevijoriaus pradžioje, taip ir R- iaus; kalbama Tikiu Diev . Kaip kiekvien brevijoriaus valand (hor) pradžioje yra T ve M s , taip R- iuje atskiros paslapties pradžioje. Kaip brevijoriaus kiekviena psalm baigiasi malda Garb Dievui, taip ia kiekviena 10 Sv. Marija. Kaip brev-je yra skaitymai ir apm stymai, taip R- iuje apm stomos paslaptys iš Kristaus ir Marijos gyvenimo. Taigi R- ius veda mus li- turgines maldas ir jas pagilina.

Spali m nuo Marijai

Pop. Leonas XIII, kuris atvej atvejais k l R- iaus pamaldumo reikal , pastebi: „Mes norime Dievo Motinai, kuriai esame pašvent žydint geguž s m nes , matyti pašv st ypatingam širdži pamaldumui ir m nes derliaus — spalio. Šie du met m nesiai yra skiriami Tajai, kuri apie save sako: Mano žiedai yra grožio ir garb s vaisiai“ (Leo XIII, Augst. Virginis). Spalio m nuo yra rudens grožio m nuo — rudens, kuris toks spalvingas, nors ir be žied , kaip ir geguž s m nuo. Krikš-ioniško vaisingumo laukia m s gyvenimas, ir Marija, kaip Motina, šitai gali mums išmelsti. Geguž s m n. pamaldos yra žaismingesnes ir melodingesn s, spalio — remiasi žodin s maldos melodingumu ir m sty- mo (sijautimo paslaptis) grožiu. Geguž s m nesyje mes žavim s Mari- ja, ia gi su Ja einame gili sias m s , religijos paslaptis.

R- ius didži j žmoni gyvenime

Kartais žmon s turi keist paži r kai kurias mald formas. Sakoma, kas tinka liaudžiai, tai intelligentui atrodo naivu. Bažny ia ta- iau šventosios liaudies vardu vadina visus tikin uosius ir rekomen- duodama tam tikras maldas nedaro skirtumo žmoni pad tyse ar išsi- lavinime. R- iaus malda yra ne tik paprasta, bet graži ir giliai pras- minga. Ja galima žav tis, kaip žav josi ne vienas didis ir žymus žmo- gus. Mes žinom, k reiškia muzikos pasaulyje J. Haydn vardas. O šis didis talentas atvirai prisipaž sta R- iuje rasdav s kv pimo savo k ry- bai. Po šios maldos jam išplaukdavusios melodijos, turtingos ir jo dva- si pasotinan ios. Ir jis r- i kalb davo beveik kasdien. Kitas muzikas Ch. W. Gluck mirties patale buvo rastas su R- iumi rankose. Ankstyvoj jaunyst j padovanojo jam vienas pranciškonas ir jis vis amži išlaik j su savim, dažnai ir uoliai j kalb damas. Mykolo Angelo bute Floren- cijoje iki šiandien rodomas didžiojo dailininko R- ius, kur jis m go kalb ti. Netinkintysis Mace rašo apie gars j gyd. Recamier, mirus 1852 Paryžiuje. „Kart aš ir mano kolegos pasteb jome pas gydytoj — k ? Rožan i ! Prisipažinsiu, mes pasipiktinome iki širdies gelmi . Mokyтasis Recamier, garsus profesorius, didžiausias medicinoje autori- tetas, kunigaikš i ir karali gydytojas, kurio garsas pasiek vis Europ , — šitas žmogus kalba rožan i ! Kai jis šitai pasteb jo, ramiai pasak : „Taip, aš j kalbu! Iš savo pus s padar s ligonims visk , aš kreipiuosi T , kurs yra galingesnis už mane. Kai laiko turiu, imu

por R-iaus paslapį ir meldžiu Mergelės, mano Tarpininkės, ir esu sitikinės nuostabios pagalba“. — R-ies kalbėjo Amperas, O’Connell, karys ir Leipcigo miesto laimėtojas Radetzky (pats sakė, kad tai m- giamiausio malda).

Gyvasis Rožan ius

Maldos šaukiasi mūsų artimieji, mūsų tauta — gyvos, neperstojanios maldos. Mes meldžiamės kiekvienas asmeniškai, tačiau breliais, kaip tautos vaikai, kaip tos pačios bendruomenės nariai galim melstis dar vaisingiau. Kristus sako: kur du trys susirenka mano vardu, ten ir aš esu. Marija savo apsišaukimuose Fatimoje kviečia kasdien kalbėti bent vien rožan ius paslaptį. Bažnyčia jau iš seniau yra susirūsi Gyvojo Rožan ius pamaldum. Nors šio pamaldumo nariai nesusirenka melstis kartu, tačiau tarp jų maldos užsimezga gyvas dvasinis ryšys. Juos suriša to paties rožan ius paslaptį jungtis, juos vienyja ta pati bendra intencija. Jie renkasi kartą m nesųje pasikeisti paslaptį ir visi drauge atkalba vien rožan ius dalį. O jų intencijos, jų visų, tokios širdis kaitinanios: už nusidėjlius, už tų, už išvežtuosius Sibirą, už kalinius, už skaistytklos sielas! (Rožan ius paslaptį kiekvienas gali kalbėti ir vietoje rytini ar vakarini maldų).

Niekas taip nesųjgia žmonį, kaip dvasinis ryšys. To paties R-iaus breliai sujungiami artimumu ir dvasine draugyste. Ir b t didelį laimę, jeigu lietuviškoje mūsų šeimoje susidaryt bent keletas tokių maldos brelų: iš vaiku, jaunuolių, mergaičių, moterų ir vyrų. Juk esame Marijos žemės vaikai, d lto jos garb tur t mus ypatingai rišti. Mūsų broliška vienyb b t paženklinta motiniškos Dievo Gimdytojos palaima — ne tik mums, bet ir mūsų tautai.

R-iaus Karalienės apsišaukimai

Portugalijoje, Fatimos vietovėje, 1917 m. apsišaušk Marija trimis vaikais. Apsišaukimas kartojosi nuo gegužės iki spalio kiekvieną mėnesį 13-tą dieną. Marija apsišaušk kaip šv. Rožan ius Karalienė.

Svarbiausias Marijos apsišaukimo tikslas buvo: išgelbėti sielas nuo amžinosios pražūties. „Žmonės turi pasitaisyti ir melsti savo nuodimi atleidimo. Jie turi daugiau nebežėsti Viešpaties, kuris buvo tiek daug kartų žėdžiamas“. Ypač ji ragino melstis ir aukotis už nusidėjlius atsitvertim: „Melskitės, melskitės ir aukokitės už nusidėjlius, juk daug sielų eina pragarą, nes nėra kas už jas meldžiasi ir aukojasi ... Jei

žmonės suprast, kas yra amžinybė, tai savo gyvenimui pataisyti jie viską daryt“. Didžiausias Marijos raginimas — kasdienin Rožanias malda (bent viena paslaptis!!), nes rožanias malda yra stipriausia pagalba visose nelaimėse ir raktas Dievo maloni šaltinis. Ji ragino: „Kasdien kalb kiti Rožan i. Kai j s kalbate rožan i, kiekvienos paslapties galėte sakykite: „O mano J zau, atleisk mums m s nuod mes, saugok mus nuo pragaro, vesk visas sielas dang , ypa tas, kurios labiausiai reikalingos tavo pasigail jimo“.

Antrasis apsiareiškimo tikslas — Marijos širdies garbinimas. Marija pasak : „Sieloms išgelbėti Viešpats nori, kad pasaulyje būtų vestas mano širdies garbinimas. Jei tai bus padaryta, bus išgelbėti daug siel ir pasaulis susilauks taikos. Bet jei ir toliau bus nusidedama, neužilgo kils naujas dar baisesnis karas. Sekančiojo popiežiaus viešpatavimo metu vien nakt pasirodys neprasta šviesa (ji pasirodė 1938 m. sausio 24 d.), žinokite tatau, jog yra Dievo ženklas, kad jau artinasi pasaulio bausmės už jo nuodmes, btent: karai, badas, Bažnyčios ir šv. Tavo persekiojimas ... Aš ateisiu, kad pasaulis būtų paaukotas nekalčiausiai mano širdžiai ir būtų priimama šv. Komunija pirmiaisiais mėnesiais šeštadieniais mano širdžiai permaldauti“.

Šv. Tavo Pijus XII išpildė Marijos prašymą, paaukojo vis pasaulį šv. Širdžiai 1942 m. gruodžio 17 d. Jis ragino tikinčiuosius: „Šaukitės Dievo Motinos, o ji jums atsakys: štai aš esu! Palaiminta tauta, kurios viešpats yra Dievas ir kurios karalienė yra Dievo Motina. Ji užtars j ir Dievas laimins savo tautam ramybę jė“.

Apsiareiškimas Fatimoje kanoniškas tyrinėjimas prasidėjo 1922 m., o 1930 m. spalio 13 d. Leirijos vyskupas tar autentišką žodį. Šiandien Fatima yra antrasis Liurdas.

ROŽANIAS PASLAPTYS

Apreiškimas

Kristaus sikiėjimo paslaptis pirmiausiai buvo apreikšta vienai vienintelei žmogiškai būtybei — Marijai. Dievas panorė sikiėti tik jos širdyje — tyroj kaip perlas, paprastoj kaip žemės žiedas. Šitoj vienuoj t Dievo Sklaturjoj subrsti — anksiau, negu ji bus matoma daugeliui. — Argi ir kiekviena didi idja negimsta tik vienoj sieloj ir, tik joj išaugusi, perteikiama visiems? Žmogus užsidaro su ta didžia idja vienas, nusilenkia jai, padaro iš savės auką, kad t „skl“ gal t

ramiai subrandinti. Šitas palyginimas padeda suprasti žmogaus santyk ir su Apreiškimo paslaptimi. Reikia ir žmogui kantrybės, tylos, tam tikro uždarumo, kad Dievo tiesa ir malon jame subrast ir išaugt. Nes ne visk žmogus gali lengvai suprasti: tiek nepaprasti Dievo planai ir Jo valia! Tylos ir niekieno nekludomas galvojimas, nuolanki malda, pasitik jimas Dievo nurodomais ženklais padeda mums palenkti savo gyvenim Apreiškimui. Kristus turi gimti vis pirma m s mintyse, širdyje, valioje, kad Jis gal t paskui apsireikšti realiai visame m s gyvenime, o per mus ir kit . Juk ir Marija, pri mus iš Gabrielio l p žini , k nyjusi savyje Žod , t r jo laukti ir ruoštis iki Jis užgims. Ir po to, dar per 30 met ji ruošiasi, m sto, priima kiekvien S naus žod , dedasi šird . vieš j Kristaus gyvenim ji sijungia tik tam tikrais momentais: Kanos vestuv se, Kalvarijos kan ioje . . . Marija mums yra pavyzdys ir vadov kelyje Apreiškimo paslaptis.

Aplankymas

Didžiosios krikš ionyb s id jos ir tiesos, o ypa pati svarbiausia — Gyvasis Kristus negali likti uždaras mumyse. Gimins ir artimieji, kaip Elzbieta iš Marijos; turi iš m s patirti apie did j Dievo sik nijim širdyse. M s pavyzdys ir m s žodžiai, lydimi maldos, turi nešti Diev artimiausi m s aplink . Aplankymo paslaptis mena mum evangelino a pa šta la vimo reikšm išganyimo misijoje. Marija šiuo atžvilgiu yra pavyzdys ir vadov .

Gimimas

Kristaus gimimas yra istorinis, dvasinis ir sakramentinis. Dvasi n i s Kristaus gimimas prasid jo prieš fizin užgimim ir jis neutr kstamai kartosis iki amži pabaigos. Gim Kristaus dvasiškai Marijos širdyje (kai ji Jo at jimo paslapt sužinojo, su džiaugsmu pri m ir pati jam pasišvent). Jis gim Elzbietos, Juozapo, piemen li , seneli Simeono ir Onos, trij išmini ir šventyklos mokytoj širdyse. Jis gimsta visuose sluoksniuose, visose tautose ir visais laikais. Bet šitam gimimui paruošti dalyvauja ir turi dalyvauti pats žmogus, pa ios tautos. Be dvasinio gimimo b t nepateisinamas pats fizinis Kristaus užgimimas žem je. Sakramentinis Kristaus gimimas veda žmog ir žmonij dvasiniai real susivienijim su pa iu Dievu. Ir ia žmogus turi aktyvi dal , nes nuo jo noro, pastang ir pasiruošimo priklauso šitas susivienijimas.

Šitam pasiruošimui, m s dvasios pasiruošimui, yra skiriamos ir šios pamaldos. Juk gimimo paslapyje nenumaldomu šauksmu reikalauja Dievas iš žmogaus geros ir paruoštos valios („Ramyb geros valios žmon m“).

Paaukojimas

Kristaus padar auk , ateidamas žem n. Savo auk Jis prat s , pa- lenkdamas save Bažny iai (ši padarydamas savo dvasiniu k nu ir pats tapdamas jos dvasine galva). Toki auk darome mes kiekvienas, per krikšt pasidarydami tos pa ios Bažny ios narveliais. Kristus n ra tik sau, bet visiems. Ir mes, tap krikš ionimis, nebegalime gyventi vien tik sau, bet visumai — visuotinai Bažny iai. M s gyvenimo nuopelnai pratur- tina j ir jos narius, kaip ir m s kalt s — žeidžia j ir visus, su ku- riais esame surišti. Darant iš to išvadas, reikia daug ko atsižad ti — pa- daryti nemaž auk . Toki auk dar Marija ir Juozapas. Tokios aukos liudininkai buvo seneliai Ona ir Simeonas, apie kuriuos Evangelija sako, kad jie, laukdami Kristaus, išlaik tyr gyvenim . Tai buvo j auka (pavyzdži nestinga ir daugiau, net šiais laikais, iš didži j krikš ioni ir švent j gyvenimo).

Atradimas

Žmogus nekart , kaip Marija vaikel , pameta iš aki Krist . Ne d l to, kad jis jam neb t brangus. Bet išsiskiria, sakytume, jo ir Kristaus interesai. Kristus ieško dangiško T vo reikal , o žmogus — sav s. Die- vas yra virš visko, ir Kristus nepakeis savo nusistatymo. Žmogus, toli nuskub j s savo asmenišk reikal (turto, aistros) keliu, gal apsiži r s, palik s vienas, ir gr š ieškoti pamesto Dievo. Bet atradimas Dievo yra paslaptis: lengviau pamesti, nei atrasti. Sunkus ieškojimo kelias (pavyzdžiai iš konvertit gyvenimo!), bet Marija ir ia gali b ti gelb - toja ir vadov .

Malda Alyv darželyje

Žmogaus prigimtis iš kalno purtosi kan ios. Ir pats sunkiausias daly- kas priart jimas prie kan ios, jos pradžia, susigyvenimas su jos tikrove. Taip yra ne tik fizin s, bet ir dvasin s kan ios atvejais. Žmogus tada pasidaro pernelyg žmogiškas — krinta nevilting, jau iasi paliktas pats vienas. Kristus Alyv darže yra mokytojas ir pavyzdys, kaip apvaldyti save kan ios pradžioje. Tokiais atvejais ir žmogui svarbu du dalykai: malda ir atsidavimas aukštesniai valiai. Kan ia yra tokia neišvengiama

ir taip reikalinga, ypa einant išganymo ir tobul jimo keliu, kad svarbu ne jos išvengti, bet pasiruošti tinkamai j sutikti. Ar Marijos pavyzdyje nerastume taip pat šviesos, kaip reikia susigyventi su kan ia?

Plakimas

Kitados savo tobulyb s siekdami ir nor dami panaš ti ken ian iam Kristui, žmon s patys save plakdavo rykšt mis. Šiais laikais žmogui gana t rykš i , kurias atneša karai, viešasis gyvenimas, artimoji žmoni aplinka, pagaliau jo paties ydos, suniekindamos j ir ger vard atimdamos. Skirtumas tarp t , kurie save plakdavo, ir m s yra tas, kad jie tai darydavo noriai, Kristi sekti pasiryž , o mes — lyg prievart k sdami. Plakimo — gyvenimo sm gi atvejais svarbus paties žmogaus vidinis nusistatymas. Ži r kim, k daro Kristus. Jis tyli, išlaiko ramyb , tarsi t sia atsidavim : Teb na Tavo, T ve, valia! Pyk io, nervinimosi, nevilties n ra. Ramyb ir tyl jimas apsaugo plakimo vert nuo jo suniekinimo. Ta iau tai negatyvin pus ; pozityvin — priimti plakimus, kaip atgail ir savo klaid išpirkim . Juk ir Marija dvasinius sm gius priima, dalyvaudama išperkamajame Kristaus darbe.

Eršk iais vainikavimas

Kan ia yra karališkoji bandymo žym . Kas n ra iš j s jos mokyklos, tas negali b ti vainikuotas krikš ionis. Jau pats tiesos išpažinimas neišvengia eršk i . Nuplaktasis Kristus, klausiamas, pasak : Jis es s karalius, at j s žem n liudyti tiesos. Jis — nuplaktasis tiesos karalius. „Jeigu mane, Mokytoj , persekioja, persekios ir jus“. Išg dinimas ir išjuokimas, lygiai kaip vairi dygli smeigimas tiesos išpažin j galvas — sakykim, priekaišt ir skaudži kaltinim forma — yra toks neišvengiamas! Bet kod l ir už k ? ia ir yra visa paslaptis. Krikš ioniui nebus nieko taip nesuprantama ir taip paslaptinga, kaip šitas jo išpaž stamos tiesos neigimas ir niekinimas. Ir dar labiau nesuprantamas bus Kristaus pavyzdys ir reikalavimas nepykti, nekerštauti d l užgauliojim , pažeminim ir tuo pa iu neatsilyginti. Kaip Kristus tylo mis ir kantriai sutiko eršk iais vainikavim , taip ir krikš ionys turi daryti. Nes pyktis nepagydomas pyk iu ir blogis nepašalinimas blogiu. Kristaus ir krikš ionio pergal gl di tvirtame g rio ir meil s išpažinime.

Kryžiaus nešimas

Kan ia turi savo pakopas ir, jomis žengiant, ateina eil nešti kryži . O kryžius b na vairus — šeimini žaizd , nesveikatos, materialinio

skurdo, ištr mmo, profesini nepasisekim . Žmogus galvoja, kad visa tai jam neb tina ir, ži r k, net prieš savo s žin bando to kryžiaus nusimesti. Sunku sugyventi šeimoje — meta j , išsiskiria. Materialiniame varge ieško nes žining uždarbi . Kryžiaus nešimo paslapt žmogui sunku suprasti. Kam ir kokia prasm kankintis! naudos ir patogumo kategorijas šitai juk netelpa. O kad kryžius j apvalys, atnaujins, padarys nauju žmogum — jam taip tolima. Tik šio karo metu nevienas, iš j s iš KZ ar kal jimo, patyr — kad jis pasidar nebe tas žmogus: nuskaidr j s, atsinaujin s. Reikia mok ti išeiti kan i mokykl iki galo,— tik tada paaiški jos vert . Kam gi pats Kristus neš kryži ? Argi neb t rad s kit priemoni žmonijai atnaujinti. Kryžius yra žmogaus perkeitimo laidas. Ir Marija neatkalbin ja Kristaus nuo kryžiaus aukos.

Kalimas prie kryžiaus

Tai paskutinis ir pats tragiškiausias kan i momentas. Žmogus tokiu atveju nieko negali pad ti savo bui iai pagerinti ir save gelb ti: rankos ir kojas, rodos, surišamos ir jis pats pakabinamas lyg ant stulpo. Tokia maždaug atrodo ir m s dabartin tremtiška pad tis. Mes nieko negalim sau pagelb ti . . . Bet yra dar tragiškesni pad i , bent asmeniniame gyvenime, panaši Nukryžiuotojo. Žmogus paraližuotas, sureumatizuotas, per kar netek s rank ar koj . Kokia prasm jam kent ti ir gyventi? Krikš ioniui užtenka žvelgti Krist kryžiuje ir ta prasm paaišk ja. Tiesa, paaišk ja ne pilnai, kaip ir tik jimo paslaptys. Galutinai paaišk s tik pasiekus palaiminto gyvenimo. Bet kuo išaiškinti Kristaus žodžius: Kai b siu pakeltas kryžiuje, visus patrauksiu pas save! Argi nematoma si paslaptis gyvenime: met metus gulintieji ligos patale pasidaro centras (pavyzdži nestinga) daugelio žmoni dvasiniam atsinaujinimui.

Prisik limas iš mirties

Kristaus prisik limas yra kertin m s tik jimo tiesa. Prisik limo švent , kuri šven iame kasmet, n ra tik ano istorinio fakto pamin jimas, bet dvasiškai realus jo pakartojimas. Kristus prisikelia savo tikin uose tiek kart , kiek jie miršta senajam žmogui ir prisikelia naujam — žmogui be nuod m s. Ir š kart , apm stydami prisik limo paslapt , mes galim keltis iš dvasin s mirties, jei savo nuod mes apgailime ir pažadiname tvirt ryžt save atnaujinti ir Dievo žmon mis pasidaryti. Ir vis d lto žmogui prisikelti iš savo pro i ir seno gyvenimo b do n ra pa-

prasta. Staigus prisik limas yra paslaptingas ir panašus stebuklui: žmog turi paveikti stipri malon srov ir jis pats turi pažadinti savyje daug vidin s j gos. Didelis tik jimas, tvirta malda gali išvesti iš mirties gyvenim . Marija ir ia tos malon s tarpinink .

Dangun žengimas

Po prisik limo iš mirties, Kristaus fizinis buvimas žem je buvo persekit s. Jo k nas, peršviestas ir nuskaidrintas, nebežinojo materialini kli i . Jis atsirasdavo mokini tarpe nepastebimas, esant uždarams durims. Jis nebuvo reikalingas maisto, ir niekas nežinojo, kur jis pastoviai randasi. Šitas Kristaus buvimas žem je nebuvo panašus žmoni buvim . Perkeista fizin b tis, tarytum, šauk si dangaus ir gr žimo T vo prieglobst . Ir jis, pra jus 40- iai dien , pažad j s atsi sti šv. Dvasi ir dav s apaštalam s visus galiojimus t sti jo darb žem je, atsisveikino ir, nustebimo pagaut apaštal akivaizdoje, ženg dang . — Ir žmogus, kur kan ia apvalo ar sunkios ligos patalas pakei ia, nors ir palieka gyventi žem je, ta iau kitaip ži ri visus žem s reikalus. Jis nebestato j pirmon eil n, daugiau ži ri amžinyb s akimis. Toks žmogus gyvena daugiau dvasios gyvenimu ir jis, sakytume, laukia savo žengimo dang . — Panašia dvasia gyvena ir tie žmon s, kuriuos palie ia didel Dievo malon , kurie nuolat girdi nenumaldom dangaus šauksm ir vis savo gyvenim pašven ia dangaus karalyst s gyvendinimui žem je. Tokiai žmogiškos b ties perkeitimo malonei susilaukit mes ir meldžiame Kristaus pagalbos ir Marijos užtarymo.

Šv. Dvasios atsiuntimas

Žmogus savo darb ne visuomet moka išvesti iki galo. Tuo tarpu Dievas, prad j s išganyimo darb , jo nebaigia su Kristaus buvimu žem je, bet t sia ir Jam gr žus dang . Šv. Dvasia, atsi sta regimais ženklais Sekmini dien , nuolat veikia ir gaivina Kristaus vykdyt ir apaštalam s palikt t sti darb . Tiesos Dvasia, kalb jo Kristus, kuri T vas per mane jums atsi s išmokys jus visos tiesos. Tos tiesos ji ir mokina mus. Šv. Povilas sako: „Vienam Dvasios suteikiama išminties kalba, kitam tos pa ios Dvasios — žinojimo kalba, kitam tos pa ios Dvasios — žinojimo kalba, kitam tos pa ios Dvasios — tik jimas . . . Visa gi tai daro viena ir ta pati Dvasia, dalindama kiekvienam, kaip ji nori . . . Mes visi esame, pakrikštyti vienoje Dvasioje“ (plg. 1 Kor. 12). Kaip ji savo dovanas teikia ir kokiu b du mus gaivina, lieka paslaptis,

prieš kuri nulenkiame galvas. Ta iau pati istorija mums liudija, kad Bažnyia, kuri Šv. Dvasia saugo, yra pak lusi tiek, žmogiškai galvojant, sunkiai pakeliam bandym ir vis d lto ji lieka dvasiškai tvirta ir nepalaužiama. Ir žmogus (argi tai nesame savo gyvenime patyr) kažkokios dvasin s j gos palaikomas, iš pa i didžiausi klaid ir yd prisikelia dar stipresnis. — Mums lieka melsti šv. Dvasios pagalbos sau, savo artimiesiems ir visai savo tautai. O Marija, kuri veikiant tai pa iai Dvasiai, pasidar m s vis dvasin Motina, geriausiai gali šit šv. Dvasios dovan išmelsti.

Marijos dangun mimas

Ta, kuri nešiojo Diev savyje, kuri buvo ypatingos Dievo malon s paženklintoji, kuri kartu su savo S numi per jo visas didžiausias žmogišk j kan i kalvarijas, kuri buvo perkeista ir atnaujinta, — argi Toji netur jo b t paslaptingu b du paimta dang po savo mirties? Ta trapi g l , išaugusi žem je, nebuvo skirta žemei. Kaip žmogus, ji jau siek dangaus ir per jimas iš žemiškos b ties antžemišk j jai buvo lyg plonyt gija. Savo tik jim ši paslapt mes galim išreikšti su m s iurlioniu, kuris Zodijako Ženkluose vaizduoja Marij , išaugan i iš žem s g li ir savo galva siekian i dangaus. Dievo Motinos apoteoz yra nepaprasta, kaip nepaprastas visas Jos gyvenimas. Jeigu kiekviena nepaprastesnio žmogaus mirtis b va stebinanti, žmogaus, kuris Dievuje gyvena ir virš kasdienyb s moka iškilti, tai juo labiau Marijos. Mes meldžiame J tokios palaimintos mirties sau, mirties, kuri mus dang nuvest ir su Dievu galutinai sujungt .

Marijos vainikavimas danguje

Tai, kas prasid jo apreiškimu, lyg mažyte s kla žem je, išauga iki dangaus sosto, kuriame vyksta pats apvainikavimas. Ta, kuri šiai s klai pareng dirv ir j išbrandino, tur jo dalintis ir pergals vaisiais. Žodžio motina tur jo pasidaryti to dieviško Žodžio Karaliene. Ir nors žmogišku vaizdu — vainikavimu — išreiškiame ši paslapt (netobula m s kalba!), ta iau aišku viena, kad Dievo akyse ji yra pa ioj žmogišk b i garb s virš n je. Tas išaukštinimas neturi žmogiškai suvokiamos garb s ženkl . Grei iau tikt palyginti su nepaprasta šviesa ir ne sivaizduojamu džiaugsmu, kuris jai suteiktas b nant Dievo artimyb j. Mes, kaip žmon s, rodos, patys esame nepaprastai išaukštinti, jausdami m s žem s Sesers ir m s Motinos didži garb . Tas majestotas,

kuriame jį yra, vis dėlto mums leidžia neprarasti jai didelio pasitikėjimo. Ir tai, ką mes esame savo širdžiai giliausiame jai prisirišime parodę per šias dienas, mums kelia džiaugsmo ir didina mūsų viltis. J. Tas bėdas garbinti Dievui, kurio Jį patį norėjo — tas Rožanėlis, kaip dvasinio maldavainiko pynimas — mus, sakydame, dar labiau suriša su Jais ir paties Dievu. — Rožanėlis Karaliene, leisk, kad netrukus tave dvasininkai galėtų pinti savo žemėje, kartu su jais pasilikusiais ir savo kančios Tavo besišaukiančiais.

AVE MARIA

Nereto muzikinio koncerto finalui pagrojama Gounod ar Schuberto Ave Maria. Niekad turbūt muzikos malda neišreiškė tiek daug jausmo, kaip šios dviejų muzikų melodijos. Norėdume ir mes surasti paties gražiausius žodžius šiai Karalienei pagerbti. Tačiau gali žmogus visą amžį kalbėti, toms prirašyti ir vis tiek nepasakys to, kas reiktų pasakyti. Ir atrodo, kad tik tie du paprasti žodžiai — Ave Maria! — išreiškia daugiau nei iškalbingiausios kalbos. Kodėl? Mes jį tik sveikiname, kaip vaikai savo Motiną. Mes jį sveikiname paties angelo žodžiais, atnešais iš paties dangaus. Kaip mielai, be galo brangų žmogų sutikęs kiekvieną kartą jam tarsi „Sveikas!“ taip niekad nepabosta sveikinti Mariją. Visos mūsų maldos Mariją yra, sakydame, tik išplėtojimas šioms dviejų žodžių.

Kacete, kur buvo atimama rožanėlis ir kryželiai, kaliniai iš duonos darė rožanėlius ir, atnešę tam patiam kaliniui kunigui, prašydavo: peržegnok, kad mano malda būtų Marijai mielesnė. Ir kai išsekusios ir nuvytusios lopus daugiau nebepajėgė tirti žodžių, jos kartojo tik vieną: Sveika, Sveika! — Alkazaro apgulimo metu, kariai ir pasislėpę civiliai neturėjo rožanėlių. Ką jie daro? Nupiauna paties teles, atžymi paslaptis ir varsto kaip žiedą ant piršto, tardami Ave Maria. — Marija Peškauskaitė neišleisdavo rožanėlius iš rankų (slapta, kailiniukų kešenį) net kalbėdamosi su žmonėmis. Žinoma, jai, tada atrodė kažkur toli toli jai pakilus savo mintimis nuo šios žemės. Savo sunkioje ligoje ji buvo rami ir ant operacijos stalo eidama, ji kalbėjo rožanėliui.

Sesės ir broliai! Savo žodį apie Mariją perleidiu su šia diena jums, kurie pasiimate kalbėti Gyvyje Ave Maria — gyvajame rožanėliuje.

Papildytas atspaudas iš „Aukos“ nr. 4. —
Išleido L. T. Sielovados Tarnybos Sp. Skyrius (nr. 2/23). —
Spaud A. Gottliebs & J. Osswalds Buchdruckereien
Kirchheim-Teck. — Tiražas 500 egz.

I m p r i m í p o t e s t

Can. F. Kapo ius,
Supremus Curator Animarum
pro Lituaniis

Datum Kirchheim-Teck, die 6 mensis
Augusti A. D. 1949. Nr. 785